

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

**KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
MARIBOR**

Vinarska ulica 14, 2000 Maribor
tel.: (02) 228 49 00, fax: (02) 251 94 82
E-pošta: info@kmetijski-zavod.si,
<http://www.kmetijski-zavod.si/>

VINOGRADNIŠKO OBVESTILO:

2018- SPET ZIMSKA POZEBA TRTE V VINOGRADIH PODRAVJA ?

Zimska pozeba v vinogradih je v vinogradništvu zelo redek pojav . Zadnja zimska pozeba je bila v mesecu Januarju leta 1985. Po 33 letih smo imeli v zadnji dekadi februarja in začetku marca 2018 pet dni nizkih temperatur s katerimi smo se že približali pragu poškodovanosti zimskih rodnih oces vinske trte. Praviloma je trta odporna na nizke zimske temperature , njena povečana ali zmanjšana odpornost pa je odvisna od lege, sorte, prehrane in obremenitve , zdravstvenega stanja in dozorelosti, pomemben pa je tudi časa obrezovanja. Pri tem ločimo odpornost lesa in odpornost rodnih zimskih oces. Glede preživetja in regeneracije lesa trte po zimski pozebi ne vidimo velikih težav, pri zagotavljanju obstojnosti rodnih oces in pridelka pa nastopijo večje težave. Zgradba zimskega rodnega ocesa je izjemna, saj ob glavnem ocesu obstajajo še bolj ali manj rodna pri ocesa, vse skupaj pa je obdano z zaščitnimi luskolisti in volno, ki ščiti pred zunanjimi vplivi in nizkimi temperaturami. Ta ocesa so različno razvita in prehranjena in tudi različno odporna na nizke temperature. Po znanih podatkih najbolj občutljiva ocesa vinske trte pričnejo propadati pri -12°C , pri -16°C je poškodovanih med 20-30 % oces, pri -18°C okrog 40 %, pri -21°C do 80% in pri -24°C 100 % , odvisno od lege, sorte in odnosa vitalnosti do prehranjenosti, oslabiljenosti, odpornosti in dozorelosti, ob tem pa je tudi pomemben čas rezi. Božična ali zgodnja rez (v nemških razmerah) v tridesetih letih vsaj enkrat vpliva na velik izpad pridelka!

Naš namen je primerjati razmere in posledice zimske pozebe v letu 1985 in jih primerjati z razmerami v letu 2018, ob tem pa želimo poiskati skupne značilnosti, povezave in predlagati nekatere bodoče usmeritve. Vsekakor ne smemo vzbuhati senzacionalnosti ali panike med vinogradnike, temveč želimo s strokovno primerjavo med letom 1985 in 2018 poiskati ustrezne ugotovitve in pripraviti določene rešitve, ki naj nam pomagajo v bodoči vinogradniški pridelavi preprečevati in zmanjševati škode in negativne posledice zaradi vse bolj ekstremnih naravnih vremenskih pojavov. Do sedaj v letu 2018 zimske pozebe v vinogradih še ne moremo potrditi, ker do sedaj nimamo točnih podatkov o zdravstvenem stanju vinogradov, temveč jo na osnovi podatkov lahko zgolj predvidevamo, zato sprejmite to sporočilo zgolj kot zanimivost, lahko pa tudi kot resno svarilo, kako bomo v bodoči pridelavi vedno bolj ranljivi in kaj bo v potrebno narediti v vinogradih drugače in bolje, da se bomo izognili nevarnosti prihodnjih zimskih pozeb.

V letu 1985 je bilo daljše hladno obdobje v mesecu januarju, ko je dejansko trajal mraz ves mesec januar z vrhuncem med 6 in 12 januarjem z najnižje izmerjenimi temperaturami med -15 in $-26,5^{\circ}\text{C}$. Tedaj je v »Analizi stanja in prezimitve zimskih oces vinske trte vinogradov Podravskega rajona«, ki so ga za naročnika« Poslovna skupnost za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije«, izvedli strokovnjaki Kmetijskega zavoda Maribor, bilo ugotovljeno, da je med 20 100 pregledanih oces bilo:

- 43,5% zdravih, 33,5 % deloma poškodovanih(uničen glavni brst) in 23% povsem uničenih.
- Med najbolj prizadetimi so bile Prekmurske gorice in Haloze, najmanj pa Ljutomersko ormoške gorice, vsi ostali tedanji okoliši pa so bili v ocenjenem povprečju.
- Najbolj so bili prizadeti vinogradi na nižjih legah.
- Med sortami so bile najbolj odporne sorte renski rizling, sivi pinot in muškat otonel, najbolj občutljive pa so bile šipon, modra frankinja, žametovka. Vse ostale sorte so se bolj ali manj približevale povprečju.
- Pri pregledu stanja očes glede na debelino rozge se je potrdilo dejstvo, da so najprimernejše rozge v povprečju 7-8 mm debeline. Pri tramincu, zelenem silvancu, laškem rizlingu so lahko tudi tanjše, pri sorti šipon, beli burgundec (sedaj chardonay), sauvignon, modra frankinja lahko tudi debelejše.
- Pri rezi pozeblega vinograda je bolj primerno izbirati pravo debelino rozge kot pa samo pozicijo.
- Od prvega do desetega očesa na šparonu je število zdravih očes v upadanju. Zato je bolje da namesto podaljšanih šparonov pustimo pri rezi večje število šparonov.

Posledično je bilo v vinogradih Podravja ugotovljena od 10 do 100% pozeba, ki je vplivala na povprečno na 40 % zmanjšanje pridelka grozdja v celotni vinorodni deželi.

Tedaj so bili sprejeti naslednji ukrepi za zmanjšanja škode po pozebi:

- V rodnih neobrezanih vinogradih je potrebno opraviti **osnovno rez** do brstenja, z večjim številom šparonov z optimalno debelino med 7 in 8 mm.
- V močno prizadetih vinogradih se naj opravi **izravnalna rez trte** v času povezovanja šparonov (po brstenju). To je zelo pozna rez, kjer so cilj zdrava rodna očesa (oblikovnost vzgojne oblike se naj dokončno uredi pri zelenih delih in pri zimski rezi v naslednjem letu)
- Velik poudarek in povečan obseg zelenih del v času vegetacije.
- V mladih vinogradih bo zaradi visoke snežne odeje povsem običajna rez na dve očesi
- V mladih vinogradih do petega leta starosti, kjer so najbolj prizadeta debla bo potrebno iz zdravega dela ponovno vzgojiti nova debla (rekonstrukcija nasada), kjer pa so debla zdrava, se bodo trte obrezovale kot v starejših rodnih vinogradih, odvisno od vzgojne oblike in rastne moči trte.

V letu 1985 je zimska pozeba prizadela vinograde v času ko je trta bila v popolnem mirovanju, ko je tudi najbolj odporna. V tistem času je bila večina vinogradov neobrezanih, zato pa so bile izgube pridelka letnika 1985 manjše kot so predvidevale analize ugotovljene poškodovanosti. Ob tem pa moramo poudariti, da je bilo predhodno pridelovalno leto 1984 po pridelku bogato leto z manj sonca in več padavinami, tako da so bile trte tudi slabše dozorele in s tem tudi bolj dovzetne za nizke zimske temperature.

V letu 2018 smo v zadnjem tednu meseca februarja in začetku marca imeli petdnevno obdobje vdora ekstremno hladnega zraka z izmerjenimi najnižjimi temperaturami od -12 do -22°C.

V primerjavi z letnikom 1985 imamo danes zelo veliko meteoroloških podatkov iz samih vinogradov in ne tako kot tedaj iz običajnih merilnih postaj, ki so bile in so še praviloma v ravninah. Pri zimskih temperaturnih razmerah še vedno velja pravilo, da je na strmih dobrih vinogradniških legah do 8°C topleje kot v dolinah.

V letu 2018 je bila v vinogradih izmerjena povprečna najnižja temperatura med -10 in -15 °C, ki v neobrezanem vinogradu v času polnega zimskega mirovanja ne more vplivati na

občutno gospodarsko škodo po zimski pozebi. To pa žal ne velja za današnje razmere, ko imamo v času teh nizkih temperatur že povečini obrezano večino tržnih vinogradov. Do sedaj, po teoriji, zabeležene nizke temperature vinski trti v povprečju, ne morejo škodovati. Toda pred nami je velika neznanka, kako je izredno topel mesec januar, ko se je na zelo dobrih legah že začelo spomladansko prebujanje trte s pretakanjem sokov in zgodnjim solzenjem, vplival na obstojnost in odpornost trt na nizke temperature, še posebno tistih bolj občutljivih sort posajenih na nižjih legah?

Prav tako ne smemo pozabiti, da smo v obdobju 33 let od zadnje zimske pozebe močno spremenili sortno sestavo, in sicer smo odporne sorte (rizlinge) v veliki meri zamenjali za modne in tržne sorte, ki so na zimsko pozebo bolj občutljive (rumeni muškat, sauvignon, modra frankinja) in da smo večino teh sort v obliki novih vinogradov posadili na nižje ležečih in na zimsko pozebo bolj občutljivih legah.

Izpostaviti pa moramo veliko prednost, da so trte v jeseni 2017 dobro in zgodaj dozorele, prav tako pa je dobro dozorel tudi les in rodna očesa trte, kar nas navdaja z velikim optimizmom.

V primeru pozebe, bodo, po naši oceni, najbolj na udaru nižje lege zasajene s sorto rumeni muškat, sauvignon in modra frankinja, zato predlagamo vsem vinogradnikom, ki imajo te sorte in vinograde na takih legah, da pregledajo svoje trte takoj ko se bodo srednje dnevne temperature dvignile vsaj nad 5°C. Tedaj bodo prizadeta očesa počrnela in na otip bodo postala mehka. Ko ugotovite, da imate ob rahlem dotiku pretežno trda očesa, je to povečini znak zdravega očesa. Kljub temu pa ob tem tudi preglejte naključno izbrana očesa z vzdolžnim prerezom glavnega očesa in preverite, kako je preživelo glavno oko, ki pri sorti rumeni muškat predstavlja več kot 80% pridelka grozdja.

Prav tako predlagamo vsem, ki imajo še neobrezane vinograde, da z rezjo počakajo in predhodno v vinogradih preverijo zdravstveno stanje očes. In ko ugotovijo, da s pozebo ni težav, obrežejo trto kot do sedaj, v primeru da pa je trta pozebla naj počakajo do brstenja in obrežejo trto pozno v pomladi tik pred vezjo šparonov. Tedaj bo ob povsem normalnem pridelku najbolj trpela oblika rezi, ki pa jo bomo pri naslednji rezi tudi dokončno uredili. Tisti, ki pa ste z rezjo že končali in ste ugotovili, da imate poškodovana rodna očesa, se pripravite na količinsko zmanjšan pridelek, kar pa lahko v veliki meri omilite z dobro oskrbo trte in preostalih rodnih očes.

Do sedaj smo opravili nekaj pregledov sort na običajno dobrih vinorodnih legah in nismo ugotovili poškodb, le pri sorti rumeni muškat se po šestem očesu na šparonu že opazijo spremembe in delne prizadetosti glavnega očesa.

Maribor.02.03. 2018

Specialistična služba za vinogradništvo
Roman Štabuc, univ.dipl.inž.kmet.